

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Klofáč, Jan (2014): *(Un)trennbarkeit des Präfixes „durch-“ bei ausgewählten deutschen Verben. Eine korpuslinguistische Studie.* FF UK, Ústav germánských studií, bez CD-ROMu, vedoucí – Martin Šemelík, Ph.D.

Bakalářská práce J. Klofáče se zabývá **tématem**, jež je z hlediska filologického studia německého jazyka **relevantní**. Předložený text v některých ohledech typické bakalářské práce obhajované na ÚGS FF UK výrazně překonává, v jiných by ale naopak potřeboval ne zrovna kosmetická vylepšení. Jako celek však práce ob stojí. Následující řádky tematizují jen pouhý zlomek aspektů, které by zde bylo možné okomentovat.

Autorovým **cílem** byla korpusová analýza (ne)odlučitelnosti u vybraných sloves s předponou *durch-* pomocí německého korpusu DeReKo. Z perspektivy výsledku lze konstatovat, že cíl byl **stanoven racionálně**.

Práce má **logickou strukturu**, přičemž jednotlivé části textu na sebe plynule navazují, což přispívá k jeho hladkému „toku“.

Zvolená **metodologie** (teoretické uchopení jevu v dostupných zdrojích a následná korpusová analýza) souzní s typem a cíli práce, charakterem tématu i metodologickými požadavky současné lingvistiky.

Bakalářské práce představují první větší samostatný vědecký výstup uchazeče o vysokoškolský titul, a proto zkoumaný jev nikdy nemohou podchytit v celé jeho komplexnosti. Důsledkem je tedy vždy **nutnost určité selekce**, která ale nemůže být ledajaká a musí být provedena v účelné míře. Právě sem míří má nejvážnější námitka vůči předložené práci.

Autor sice vhodně omezil počet sloves, kterým se v práci věnoval a v teoretické části dovedl abstrahovat od podružností, tato část práce ale na několika místech působí dojmem, že je nekompletní a že **relevantní informace chybí**. Všechny tyto pasáže zde nemohu uvádět, omezím se tedy jen na tři:

- (a) „Die Grenzen zwischen Wortbildung und Wortschöpfung sind jedoch schwer festzustellen“ (str. 10). – Proč?
- (b) „Dabei gibt es verschiedene Konversionsrichtungen“ (str. 12). – A proč tedy rovnou neuvést jaké? V případě konverze také chybí jakýkoli příklad. Ty by přitom čtenář uvítal i na několika dalších místech (str. 13, 20, 23 aj.).
- (c) „Für die Bildung beider Formen (fester und unfester) haben offensichtlich zweisilbige Verben die besten Voraussetzungen, (...)“ – Proč?

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Problémem také je, že tato úvodní část jako celek vlastně spíš připomíná výpisky (i když v zásadě velmi kultivované), neboť opravdová syntéza, resp. problematizace analyzovaných jevů, je zde pouze naznačena. Autor víceméně neřeší žádný problém a jen shrnuje poznatky z nemnoha zdrojů. Postrádám zde kritičtější přístup a určitou zvědavost, která by autora motivovala k detailnějšimu a diferencovanějšímu pohledu na věc, k tomu, aby věcem rád přicházel na kloub. V této souvislosti musím zmínit pozn. 14 (str. 12) s odkazem na Donalies (2005). Na tuto publikaci jsem autora upozornil a čekal jsem, že ji vezme do ruky, příslušné pasáže vyhledá a zpracuje. Odkaz bez udání stránky a zohlednění v textu práce budí dojem, že tento odkaz jen opsal z mých poznámek k dřívější verzi textu a víc se shrnujícím přehledem ve zmíněné publikaci nezabýval...

Takto je úvodní část, zdá se mi, na poměry filologického studia příliš povrchní. S tím souvisí i seznam literatury, vzhledem k tématu vlastně dost chudý. Nápadné je, že neobsahuje hlavní dílo A. Šimečkové, které je pro práci stěžejní a na které autor při rešerších zcela jistě musel narazit. V seznamu literatury také chybí Kiparsky (1966), na kterého autor odkazuje na str. 28, přičemž položky Šimečková (1995) a Scholze-Stubenrecht (2011) jsou defektní. Je tedy zřejmé, že technika citací nebyla úplně zvládnuta.

Mám-li komentář k úvodní části shrnout, pak musím bohužel konstatovat, že tato část práce z výše uvedených důvodů **nepůsobí zcela přesvědčivě.**

K teoretické i korpusové části práce mám dále následující **poznámky, resp. dotazy:**

- (a) Co přesně (!) v oblasti jazykovědy znamená „teoretické pravidlo“? (str. 9)
- (b) Na str. 13 autor uvádí pojmy „Wortbildungsmodell“ a „Wortbildungstyp“. V jakém vztahu jsou pojmy (slovotvorný) „typ“, „model“, „vzor(ec)“ a „pravidlo“?
- (c) Na str. 17 se píše: „Allgemein lässt sich sagen, dass die Verbpartikeln im Unterschied zu den meisten Präfixverben in größerer Nähe zu freien Formen stehen und dass es zu ihnen homonyme freie Formen gibt. Deswegen handelt es sich nicht um Präfixe im traditionellen Sinne.“ A jaký názor má autor? Dalo by se nějak zdůvodnit to, že některé informační zdroje pro oba typy elementů používají označení „předpona“?
- (d) Bei den Präfixverben handelt es sich im Unterschied zu den Partikelverben um einen ganz „gewöhnlichen“ Wortbildungstyp“ (str. 19). Co je kritériem „obyčejnosti“ a proč? Mohl by v tomto ohledu autor srovnat němčinu a jiné germánské jazyky?
- (e) Co se rozumí pod pojmem „morphologisiertes Präfix“? (str. 19)
- (f) V jakém vztahu jsou pojmy „objektbezogen“ a „transitiv“? (str. 24)
- (g) Str. 33: „Der affizierte Gegenstand kommt bei trennbaren sowie untrennbaren Verben vor, wobei der semantische Unterschied als gering zu beurteilen ist.“ Když je rozdíl „gering“, tak jen přeci nějaký je... V čem tedy spočívá?
- (h) Str. 44, pasáž „Es konnten jedoch (...) zu finden wäre.“ Autor zde vyjadřuje názor, že beletristika obsahuje víc slov užitých v abstraktním významu než texty publicistické. Zde prosím o vysvětlení, ideálně včetně odkazu na relevantní odbornou literaturu.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

(i) Tento náznak reflexe korpusové lingvistiky prosím dále rozvést, a to v tomto smyslu: Jaké jsou výhody korpusové lingvistiky? V čem spočívají její problémy? Odpovídá přístup zvolený v této práci spíše postupu zvanému *corpus based* nebo *corpus driven*? Proč?

(j) K vyjádření, že ve slovníku lze vynechat zastaralá slova, resp. zastaralá užití slov (str. 47), prosím o alespoň základní reflexi a kritický přístup.

Jazykové zpracování textu představuje jeho hlavní přednost, když je před většinou jiných bakalářských prací o několik (!) světelných let napřed. Zjištěné nedostatky, kterých je celkově zanedbatelné množství, nejsou zásadního rázu. Toto platí o textu obecně i o jednotlivých jazykových rovinách. Několik málo gramatických chyb, které obsahuje (str. 8: *eine dem eigentlichen Verb vorangestellte Elemente*, str. 26: *Nach einer ähnlicher Definition*, str. 34: *einige dieser Präfixen*, str. 45 *im Unterschied zu dessen intransitiven Variante*), sice jinak výborný dojem trochu kazí (jsou to školácké chyby, autor evidentně ovládá mnohem obtížnější gramatiku, než kterou je skloňování přídavných jmen...), i tak ale text zasluhuje velké uznání. Velmi (!) přitom oceňuji autorovu snahu o styl, který je v souladu s textovým druhem (odborný text), což je v případě bakalářských prací jev velmi vzácný. Za vyzdvižení stojí dovednost syntaktické kondenzace textu, i když na několika málo místech autorovo vyjadřování plně atributivně užitých participií zavání snad až určitou manýrou, která vede ke konstrukcím, jež jsou stylisticky napadnutelné, např.: *Zweitens handelt es sich dabei um während des verbalen Geschehens bewegte und „lokalisierte“ Objekte erfassende Aktanten, die (...)* (str. 34). Z hlediska stylu, resp. lexikálních struktur upozorňuji na mnohdy problematické užívání slovesa *finden*, které se v textu jednak neustále dokola opakuje, jednak je použité v konstrukcích (kolokacích), kde by jiné sloveso asi bylo vhodnější. Důrazně zde ovšem upozorňuji, že jde o práci bakalářskou a že text je z jazykového hlediska na úrovni, které nedosahuje ani většina prací diplomových.

Z hlediska formálního je práce v zásadě v pořádku, drobné nedostatky (viz např. předčasně ukončený řádek na str. 8 dole, chybějící kurzíva na str. 12 či 25 apod.) lze často v mnohem větším množství nalézt i v textech prací na vyšší úrovni pokročilosti. Pozastavit se lze snad jen nad chronicky chybným zápisem typu *s.21ff*. **Layout** práce se vyznačuje vysokou kultivovaností.

Kritiku musím vznést vůči všem třem **abstraktům**. Anglický obsahuje jazykové přešlapy (např. *this issues*), německý a český pak (věcně) nelogickou konstrukci *(ne)odlučitelnost současné němčiny*, resp. *(Un)trennbarkeit der deutschen Gegenwartssprache*.

Jakožto vedoucímu práce mi přísluší vyjádřit se k okolnostem jejího vzniku, tj. k **autorově přístupu**. Mé dojmy jsou v tomto ohledu ambivalentní. Je pravda, že v letním semestru konzultace v době, která je pro to určena (období do konce června), probíhaly (nikoli mou vinou) nárazově a nesystematicky (poděkování v úvodu práce je tak v případě mé osoby snad až nadbytečné). Nebylo-li by tomu tak, patrně by se autor některých problémů vyvaroval, protože by se je podařilo včas identifikovat a odstranit. Na druhou stranu bych zde ale rád nabídl i jiný pohled na věc: Přestože konzultací k práci příliš

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

neproběhlo, podařilo se autorovi předložit text zpracovávající relevantní téma, text s logickou strukturou bez metodologických faux pas a vzhledem k fázi studia i na velmi vysoké jazykové úrovni. Při troše dobré vůle se proto dá říct, že autor (alespoň v některých ohledech) prokázal samostatnost, o které si mnozí myslí, že je jedním z primárních cílů i předpokladů studia na vysoké škole.

ZÁVĚR

Předkládaná práce nevyčerpala veškerý potenciál zvoleného tématu a zůstala tak na půli cesty. Je patrné, že některým jejím aspektům nebyla věnována maximální možná pozornost a péče. Autor prokázal, že na dnešní poměry studovaný jazyk výborně ovládá, ke zvidavějšímu filologickému pohledu se ale, zdá se mi, zatím nedopracoval. Je to škoda, ke změně ale snad dojde v rámci jeho pozdějšího studia.

Z DŮVODŮ UVEDENÝCH V TOMTO POSUDKU PŘEDKLÁDANOU PRÁCI DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.

Jako témata k diskuzi navrhuji otázky formulované v tomto posudku. Celkové hodnocení práce, jež je průnikem hodnocení oponenta a vedoucího, bude stanoveno až na základě obhajoby. Hodnocení z mé strany se bude pohybovat v intervalu 2 („velmi dobře“) až 4 („neprospěl“), a to podle autorovy dovednosti reagovat na skutečnosti uvedené v obou posudcích.

V Praze, dne 13. 8. 2014

.....
Martin Šemelík, Ph.D. (vedoucí)